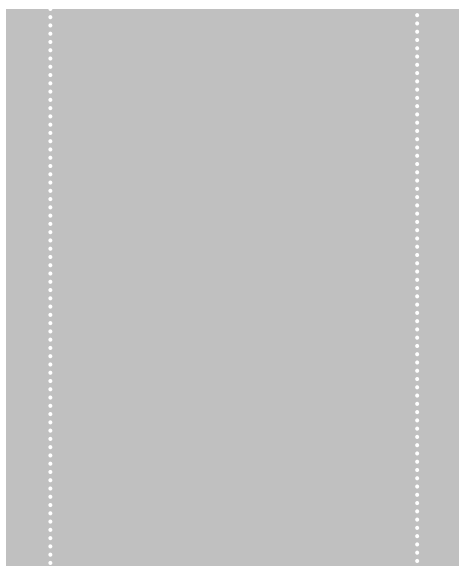
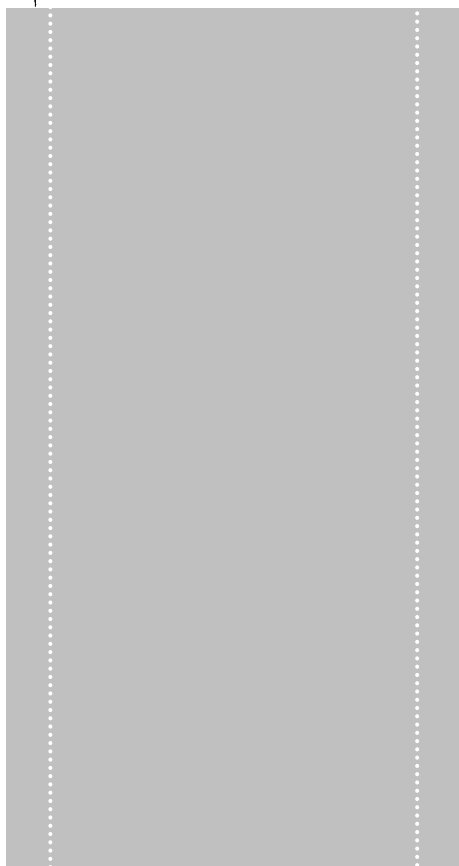

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

راز زیارت کربلا

(کاوشی در روایاتِ با موضوع زیارت امام حسین علیه السلام)

برگرفته از سخنان مرجع عالیقدر

حضرت آیت الله العظمی سید صادق حسینی شیرازی دام ظلّه

به کوشش

مسعود بهنام

فهرست مطالب

مقدمه	۵
پاداش زیارت سیدالشهدا (ع)	۷
زیارت امام حسین (ع) حقی واجب	۱۰
وجوب زیارت امام حسین (ع) بر مرد و زن	۱۱
پیشواز فرشتگان از زائران	۱۲
کعبه و کربلا	۱۳
خاک کربلا حجابهای هفتگانه را میشکافد	۱۵
جایگاه آب فرات	۱۶
اشتیاق پیامبران مشتاق به زیارت آن حضرت	۱۷
پاداش زیارت کربلا	۱۸
پاداش عبادت فرشتگان برای زائران حسین (ع)	۱۹
زائر حسین (ع) رستگار روز قیامت	۲۱
زائران تشنه‌کام، غم‌زده و گناهکار حضرت سیدالشهدا (ع)	۲۱
پیامبر اکرم (ص) یاری کننده زائران حسین (ع)	۲۲
حضرت زهرا (ع) و زائر امام حسین (ع)	۲۳
خشنودی خداوند از زائر حسین (ع)	۲۴
کمترین پاداش زائر امام حسین (ع)	۲۵
زائر حضرت حسین (ع) و آتش دوزخ	۲۵
مباهات خدای سبحان	۲۷

۲۹.....	شریک پاداش شهیدان کربلا.....
۳۰.....	حسرت روز قیامت.....
۳۰.....	زیارت و طول عمر.....
۳۱.....	حساب زائر در روز قیامت.....
۳۲.....	آمزش گناهان.....
۳۴.....	جایگاه زائر امام حسین علیه السلام در آخرت.....
۳۵.....	زیارت خدای متعال.....
۳۷.....	زائر امام حسین علیه السلام برگزیده خدا.....
۳۷.....	نیت زائر.....
۳۹.....	محشور شدن با حسین علیه السلام
۴۰.....	زیر بیرق حسینی.....
۴۱.....	طلب آمزش امام حسین علیه السلام برای زائران.....
۴۲.....	اگر می دانستند از شوق می مردند.....
۴۵.....	رحمت همیشگی الهی برای زائر امام حسین علیه السلام
۴۶.....	تولد دیگر.....
۴۷.....	استجابت دعای زائر.....
۴۸.....	زیارت پی در پی.....
۵۰.....	آمزش بی نهایت.....
۵۲.....	زیارت همراه ترس.....
۵۴.....	کسی که حضرت حسین علیه السلام را زیارت نکند چه عاقبتی دارد؟.....

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على سيد الأنبياء
والمرسلين محمد وآله الطاهرين، ولعنة الله على أعدائهم أجمعين
إلى قيام يوم الدين

عشق به امام حسين عليه السلام در دل هر شیعه نهفته است و راز استمرار
و ماندگاری تشیع، الهام گرفتن از مبانی و اصول واقعه کربلا و
ارزش‌های عاشورا است.

از گذشته تا به امروز این گونه بوده است که مرجعیت شیعه به
تمسک و چنگ انداختن به ارزش‌های عاشورا فرا خوانده است. از
آن جمله می‌توان به خاندان بزرگ مرتبه شیرازی اشاره کرد که به
اخلاص و جانفشانی در راه زنده نگه داشتن یاد امام حسین عليه السلام به
ویژه در دو دهه اخیر شناخته شده‌اند.

مرجع راحل آیت الله العظمی سید محمد حسینی شیرازی رحمته الله و
مرجع عالیقدر حضرت آیت الله العظمی سید صادق حسینی شیرازی دامت ظلّه
هماره و در هر مناسبتی بر لزوم زنده نگه داشتن مبانی کربلا و

ارزش‌های عاشورا تأکید و بر احیای شعائر حسینی و برگزاری مجالس عزای سالار شهیدان تشویق کرده و می‌کنند. این مسأله همان چیزی است که در بسیاری از آثار و تألیفات ارزشمند ایشان ملموس است.

این کتاب فراهم آمده از سخنرانی‌ها و دیدارهای عمومی و خصوصی حضرت آیت الله العظمی شیرازی دامت‌السلامه و پاسخ به برخی استفتائات شرعی است که به صورت سؤال و جواب تنظیم و مترتب شده است، باشد که - ان شاء الله - تمام خواهران و برادران و دوستداران آن حضرت از آن بهره‌مند گردند.

پاداش زیارت سیدالشهدا علیه السلام

به فرموده حضرت سیدالشهدا علیه السلام در سراسر جهان چهار نفر از امام حسین علیه السلام برتر هستند: جدشان، پدرشان، مادرشان و برادرشان علیه السلام.

این مسأله در روایات شریف آمده و خود حضرت علیه السلام به آن تصریح کرده، در کربلا فرمودند:

«جدم بهتر از من، پدرم بهتر از من، مادرم بهتر از من و برادرم نیز بهتر از من هستند».^۱

به همین مناسبت مجالس سوگواری و اندوه و اطعام و خدمات دیگری که در دو ماه محرم و صفر برای امام حسین علیه السلام برگزار می‌شود بر تمام مجالسی که در طول سال برای معصومان دیگر برپا می‌شود برتری دارد. از آن رو که خدای متعال این چنین خواسته و مسأله امام حسین علیه السلام را مسأله‌ای استثنایی قرار داده است که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امیرمؤمنان، فاطمه زهرا، امام حسن و امامان دیگر بعد از امام حسین تا امام مهدی عجل الله تعالی فرجه بر این مبنا رفتار کرده‌اند.

۱. العوالم، ص ۲۴۶.

حضرت مهدی علیه السلام در حق جدشان حضرت حسین علیه السلام مطالبی فرموده‌اند که مانند آن را در حق هیچ معصوم دیگری بیان نکرده‌اند، از آن جمله فرموده‌اند: «ای جد بزرگوار، به جای اشک برایتان خون گریه می‌کنم»^۱.

مانند این کلام از سوی امام زمان علیه السلام درباره هیچ کدام از اجداد طاهری‌شان حتی مادر مکرمه‌شان حضرت زهرا علیه السلام وارد نشده است. خداوند اراده کرده است که مسأله امام حسین علیه السلام در همه جوانب استثنایی و بی‌نظیر باشد.

از جمله این استثنائات، می‌توان به اندوه و سوگواری بر ایشان و برپایی عزا در مصیبتشان و بار سفر بستن به منظور زیارت قبر شریفشان در هر مناسبت مهم اسلامی و شب‌های جمعه و ... اشاره کرد. اصرار و تأکیدی که بر شأن و مقام امام حسین علیه السلام از طرف پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و معصومان علیهم السلام دیگر صورت گرفته در شأن و مقام هیچ معصوم دیگری حتی شخص پیامبر مکرم صلی الله علیه و آله بیان نشده است.

روایات بسیاری که از جانب معصومین در خصوص اجر بی‌مانند زائر امام حسین علیه السلام و کسی که شعائر حسینی را پاس می‌دارد و به اقامه عزا برای آن حضرت می‌پردازد، وارد شده و آنچه گذشت دلیل

۱. بحار الأنوار، ج ۹۸، ص ۲۳۷، باب ۱۸، زیارت ناحیه مقدسه.

و شاهی بر آن است و عبارت «کل ارض کربلا وکل یوم عاشورا؛ هر زمینی کربلا و هر روزی عاشوراست» صحیح نیست، زیرا با آنچه در روایات معصومین آمده مغایر است، زیرا مضمون آن احادیث این است: «هیچ زمینی مانند کربلا و هیچ روزی مانند عاشورا نیست»^۱.

امام صادق علیه السلام در این معنا فرمودند:

«زمین کعبه گفت: کدام سرزمین مانند من است؟ در حالی که خداوند خانه‌اش را بر پشت من بنا کرده است و مردم از راه دوری به سوی من می‌آیند و حرم خداوند و محل امن او هستم! خداوند به او وحی کرد: بس کن و خموش باش! به عزت و جلالم سوگند، آنچه را که برای خود فضیلت می‌شماری در برابر آنچه به زمین کربلا عطا کرده‌ام به اندازه آبی می‌ماند که با فروکردن سوزنی در دریا به آن بچسبد.

اگر خاک کربلا نبود تو را فضیلتی نمی‌دادم و اگر آن کسی که زمین کربلا او را در بر خواهد گرفت نبود تو را و آنچه را که به آن افتخار می‌کنی نمی‌آفریدم، پس سکوت کن و در جای خود آرام گیر! ...»^۲.

۱. صدوق، الأمالی، مجلس ۲۴، ص ۱۱۵، حدیث ۳.

۲. کامل الزیارات، ص ۴۵۰، باب ۸۸، فضیلت کربلاء.

از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در حدیثی طولانی روایت شده است:
«... کربلا ... و آن پاک‌ترین و گرامی‌ترین قطعه‌های زمین است».^۱
بنابراین سزاوار است که مؤمنین در راه نشر نشانه‌ها و آثار واقعه جلودان عاشورا و برگزاری شعائر حسینی تلاش خود را دو چندان کنند، سختی و آزار در این مسیر را هر چند بسیار به جان بخرند؛ همان راهی را که اهل ایمان در گذشته می‌پیمودند، چراکه خداوند متعال با هر آنچه که به امام حسین علیه السلام متعلق است تعامل و رفتاری متفاوت دارد.

به برکت امام حسین علیه السلام که رحمت واسعه الهی است امیدوارم پاداشی فراوان برای هر کسی که در این امر سهیم است و رنج و سختی مادی و جانی را در راه زنده نگهداشتن شعائر حضرت سیدالشهدا علیه السلام و تعظیم ایشان متحمل می‌شود ثبت گردد و خداوند - تبارک و تعالی - آن را در ما و همچنین فرزندان ما مستمر گرداند.

زیارت امام حسین علیه السلام حقی واجب

سؤال اول: آیا زیارت امام حسین علیه السلام بر هر مسلمان و مؤمن حقی واجب است؟

۱. همان، ص ۴۴۷.

جواب: آری بدون تردید، چنان که در بسیاری از روایات بدان تصریح شده که از آن جمله امام صادق علیه السلام می‌فرمایند:

«اگر کسی از شما تمام روزگار خویش را حج گزارد، اما حسین بن علی علیه السلام را زیارت نکند، در این صورت حقی از حقوق رسول خدا صلی الله علیه و آله را ترک کرده است، زیرا حق حسین علیه السلام فریضه‌ای واجب از جانب خداوند متعال بر هر مسلمان می‌باشد»^۱.

در این جا برای شما روایتی را بیان می‌کنم که بر ضرورت زیارت امام حسین علیه السلام تأکید داشته و به برخی از فوائد و آثار آن اشاره می‌کند.

امام باقر علیه السلام فرمودند: «شیعیان ما را به زیارت قبر امام حسین علیه السلام امر کنید، زیرا انجام آن روزی را زیاد می‌کند، موجب طول عمر می‌گردد و ضرر و زیان را دفع می‌کند. زیارت قبر حضرت بر هر مؤمنی که به امامت الهی ایشان اقرار دارد واجب است»^۲.

وجوب زیارت امام حسین علیه السلام بر مرد و زن

سؤال دوم: آیا این وجوب فقط اختصاص به مردان دارد یا شامل زنان نیز می‌گردد؟

۱. التهذیب، ج ۶، ص ۲۲، باب ۱۶، حدیث ۲۰، فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام.

۲. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۱۳، باب ۳۷، حدیث ۱۹۴۸۳.

جواب: بله، شامل زنان نیز می‌شود و روایات شریف نیز تصریح کرده‌اند که میان زن و مرد در این مسأله تفاوتی نیست. ام سعید احمسیه گوید: امام صادق علیه السلام به من فرمودند: ای ام سعید، آیا قبر حسین علیه السلام را زیارت می‌کنی؟
عرض کردم: آری. فرمودند: ایشان را زیارت کن که زیارت حسین بر مردان و زنان واجب است.^۱

پیشواز فرشتگان از زائران

نیز ایشان فرمود: زائران سیدالشهدا علیه السلام شأن و منزلتی رفیع نزد خدای متعال دارند تا آن‌جا که فرشتگان به استقبال زائران امام حسین علیه السلام می‌آیند و هنگام وداعشان با امام آنها را بدرقه می‌کنند.
امام صادق علیه السلام فرمودند: «چهار هزار فرشته ژولیده موی و غبارآلود کنار قبر حسین علیه السلام تا روز قیامت بر ایشان گریه می‌کنند. بزرگ ایشان فرشته‌ای است که منصور نام دارد. تمام زائران آن حضرت از سوی این فرشتگان مورد استقبال قرار می‌گیرند و هر زائری که با حضرت وداع می‌کند این فرشتگان او را بدرقه می‌کنند و چون بیمار شود به عیادتش می‌روند و هر زائری که از

۱. همان، ص ۴۳۷، باب ۳۹، حدیث ۱۹۵۴۷.

دنیا برود بر بدن او نماز می خوانند و بعد از مرگش برای او طلب مغفرت می کنند»^۱.

این روایت، شکوه و عظمت و بی مانندی زیارت ایشان را آشکار می کند.

کعبه و کربلا

سؤال سوم: آیا استثنائات شامل کربلا و زمین و خاکی که امام حسین علیه السلام در آن مدفون هستند نیز می شود؟

جواب: همان طور که دوستدار امام حسین علیه السلام استثناء است خاک پاک آن حضرت نیز ویژه است. در این معنا از امام صادق علیه السلام روایت شده که زمین کعبه عرضه داشت: «چه کسی مانند من است؟ خانه خدا بر پشت من ساخته شده است و مردم از راه دوری به سوی من می آیند و حرم خداوند و محل امن او هستم؟

پس خداوند به او وحی فرمود: بس کن و آرام باش! آنچه را که برای خود فضیلت می شماری در برابر آنچه به زمین کربلا بخشیده ام به اندازه آبی است که با فروبردن سوزنی در دریا به آن بچسبد.

اگر خاک کربلا نبود تو را فضیلتی نمی دادم و اگر آن کسی که

۱. فروع کافی، ج ۴، ص ۵۸۱، حدیث ۷.

زمین کربلا او را در بر گرفته نبود تو را خلق نمی‌کردم و آنچه که به آن افتخار می‌کنی نمی‌آفریدم. پس آرام باش و هیچ مگوی و در برابر زمین کربلا تابع و فروتن و خوار و ذلیل و حقیر باش، فخر فروشی نکن و تکبر نداشته باش که در غیر این صورت تو را در آتش جهنم فرو می‌برم»^۱.

امام صادق علیه السلام درباره خاک کربلا نیز می‌فرمایند: «در خاک قبر حسین علیه السلام شفای هر دردی قرار داده شده است و آن داروی برتر است»^۲.

آنگاه روایتی دیگر را بیان کردند که معلوم می‌شود زمین کربلا قطعه‌ای از بهشت است.

امام علی بن حسین علیه السلام می‌فرمایند: «خداوند بیست و چهار هزار سال قبل از این که زمین کعبه را بیافریند، سرزمین کربلا را حرم امن و مبارک قرار داد. هنگامی که خداوند - تبارک و تعالی - زمین را بلرزاند و آن را حرکت دهد زمین کربلا را به همراه خاک نورانی و شفافش بالا می‌برد و در برترین باغ از باغ‌های بهشت جای می‌دهد و بافضیلت‌ترین و برترین مسکن در بهشت است تا جایی که غیر از

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۵۱۴، باب ۶۸، حدیث ۱۹۷۲۰.

۲. من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۵۹۹، حدیث ۳۲۰۴.

انبیا و فرستادگان (یا فرموده‌اند پیامبران اولو العزم) در آن ساکن نمی‌شوند و آن سرزمین میان باغ‌های بهشت مانند ستاره درخشانده که برای اهل زمین می‌درخشد، برای بهشتیان می‌درخشد. نورش چشمان بهشتیان را خیره می‌کند و ندا می‌دهد: من زمین پاک و مقدس و مبارک خدایم که سرور شهیدان و آقای جوانان اهل بهشت را در خود جای داده‌ام.^۱

خاک کربلا حجاب‌های هفتگانه را می‌شکافد

ایشان کلامشان را ادامه دادند و در حالی که روایتی را در باب آثار تربت کربلا بیان کردند فرمودند:

امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: «کسی که یک دور با تسبیح فراهم آمده از تربت امام حسین علیه السلام ذکر استغفار یا غیر آن را بگوید خداوند برای او هفتاد بار ثبث می‌کند و همانا سجده بر آن، حجاب‌های هفتگانه را می‌شکافد».^۲

واقعا روایت عجیبی است و به پاس این پاداش و این که ما لیاقت یافته‌ایم تا بر خاک پاک حسینی سجده کنیم شکر خدا را بر ما واجب می‌کند.

۱. کامل الزیارات، ص ۲۶۸، باب ۸۸، حدیث ۵.

۲. وسائل الشیعه، ج ۱۶، ص ۴۵۶، باب ۱۶، حدیث ۸۴۳۰.

جایگاه آب فرات

سؤال چهارم: آیا آب فرات نیز مانند زمین کربلا استشنا شده است و آیا میان آب فرات و دیگر رودهای دنیا تفاوتی وجود دارد؟
جواب: آری، آب فرات نیز مانند خاک قبر سیدالشهداء علیه السلام و دوستدار، زائر و عزادار ایشان استشنا شده است.

امیرمؤمنان علیه السلام فرمودند: «فرات سرور آبها در دنیا و آخرت است»^۱.
ابن قولویه با سند خود روایت زیر را آورده است: «امام علی بن حسین علیه السلام فرمودند: هر شب فرشته‌ای به زمین می‌آید و همراه او سه مثقال مُشک از مُشکهای بهشت است که آن را در فرات می‌ریزد و در شرق و غرب رود و جویباری به خجستگی و برکت فرات برسد»^۲.

روایتی دیگر درباره آب فرات بیان می‌کنیم تا روشنی‌بخش چشم دوستداران اباعبدالله الحسین علیه السلام باشد.
امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: «هر روز در آب فرات قطره‌هایی از آب بهشت می‌ریزند»^۳.

۱. همان، ج ۱۴، ص ۴۰۷، باب ۳۴، حدیث ۱۹۴۷۲.

۲. مستدرک الوسائل، ج ۱۷، ص ۲۲، باب ۱۹، حدیث ۲.

۳. کامل الزیارات، ص ۴۸، باب ۱۳، حدیث ۸.

به راستی که لطف خدای سبحان بر بندگانش بسیار است و بر آن‌ها بسیار منت گذاشته است. از آن جایی که خدای جلیل و بلند مرتبت به زیارت کربلا، غسل در آب فرات و نوشیدن از آن و سپس تشریف به زیارت سیدالشهداء علیه السلام اذن می‌دهد و این به جهت رحمت و لطف خاصی است که خدای مَنان به زائران امام حسین علیه السلام دارد، لذا پس بر ماست که این نعمت را شکرگزار باشیم.

اشتیاق پیامبران مشتاق به زیارت آن حضرت

سؤال پنجم: آیا شوق زیارت سیدالشهداء علیه السلام صرفاً به دوستان و شیعیان آن حضرت اختصاص دارد؟ به عبارت دیگر، پیامبران و اولیا با مسأله امام حسین علیه السلام چگونه تعاملی دارند؟

جواب: شوق زیارت امام حسین علیه السلام در دل‌های دوستان امام نهفته است، اما این صرفاً به ایشان اختصاص ندارد، بلکه حتی پیامبران الهی به زیارت آن امام مشتاقند و روایات بسیاری در این موضوع وارد شده است.

امام صادق علیه السلام فرمودند: «هیچ پیامبری در آسمان‌ها و زمین نیست مگر این‌که از خداوند - تبارک و تعالی - درخواست می‌کند که اجازه زیارت حضرت حسین علیه السلام را به دست آورد. پس همیشه برای

زیارت فرود می آیند و گروهی عروج می کنند».^۱
همچنین در روایتی به اشتیاق فرشتگان برای زیارت امام حسین علیه السلام تصریح دارد:
امام صادق علیه السلام فرمودند: «میان قبر حسین تا آسمان هفتم محل رفت و آمد فرشتگان می باشد».^۲

پاداش زیارت کربلا

سؤال ششم: زائران امام حسین علیه السلام از نظر کمّی و کیفی، مراتب و درجاتی گوناگون دارند، از این رو پاداشی که خدای سبحان به آنان عنایت می کند چیست؟
جواب: روایات شریف بیان می کنند که خدای سبحان برای زائران امام حسین علیه السلام پاداشی بزرگ و امتیازات بسیاری قرار داده که آمرزش گناهان و اعطای حق شفاعت برای کسانی که طالب شفاعت ایشان هستند و... از آن جمله است. در روایت شریف دیگری آمده است: ابن وشاء گوید: «از امام رضا علیه السلام پرسیدم: کسی که قبر یکی از امامان علیهم السلام را زیارت کند چه پاداشی دارد؟

۱. فروع کافی، ج ۴، ص ۵۸۸، حدیث ۶.

۲. من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۵۷۹، حدیث ۳۱۶۸.

فرمودند: او مانند کسی است که قبر اباعبدالله علیه السلام را زیارت کرده باشد.

پرسیدم: و کسی که قبر اباعبدالله الحسین علیه السلام را زیارت کند چه پاداشی دارد؟

فرمودند: به خداوند سوگند، بهشت [پاداش اوست].^۱

پاداش عبادت فرشتگان برای زائران حسین علیه السلام

سؤال هفتم: روایات شریفی بیان می‌دارند که خداوند متعال فرشتگانی را در اطراف قبر امام حسین علیه السلام گمارده که در آنجا خداوند را عبادت می‌کنند. در این صورت چه ارتباطی میان عبادت فرشتگان و زائران سیدالشهدا علیه السلام می‌باشد؟

جواب: زائران امام حسین علیه السلام افزون بر آنچه که از آن فضای معنوی توشه می‌گیرند، در پاداش عبادت فرشتگان در آن مکان پاک و مقدس سهیم هستند. در روایتی امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: «خداوند هفتاد هزار فرشته را گرد قبر حسین بن علی علیه السلام قرار داد تا در آنجا خدا را عبادت کنند. یک نماز از نماز یکی از آنها با هزار نماز از نماز آدمیان برابری می‌کند. پاداش نماز ایشان برای زائران

۱. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۱۸۳، باب ۲، حدیث ۵.

قبر حسین بن علی علیه السلام است و لعنت خداوند و فرشتگان و مردم تا ابد بر قاتل آن حضرت می باشد».^۱

همین طور اهل بیت علیهم السلام شیعیان و دوستان خویشت را بر زیارت سیدالشهدا علیه السلام حتی با وجود ترس و خطر ترغیب و تشویق می کردند.

در این معنا ابن وهب از امام صادق علیه السلام روایت کرده، می گوید: «به من فرمودند: زیارت قبر حسین علیه السلام را ترک نکن، زیرا کسی که زیارت ایشان را ترک کند آن قدر حسرت می خورد که آرزو می کند، ای کاش قبر آن حضرت در کنارش می بود. آیا خوش نمی داری خداوند تو را در میان کسانی ببیند که رسول خدا و علی و فاطمه و سایر امامان علیهم السلام برایش دعا کرده اند؟ آیا دوست نمی داری از کسانی باشی که به جهت بخشش لغزش های گذشته اش نامه اعمالش تغییر یابد و گناهان هفتاد ساله اش آمرزیده شود؟ آیا دوست نمی داری از جمله کسانی باشی که پیراسته از گناه دنیا را وداع گفته اند؟ آیا دوست نمی داری در روز قیامت از کسانی باشی که رسول خدا با او دست می دهد؟».^۲

۱. کامل الزیارات، ص ۱۲۱، باب ۴۲، حدیث ۱.

۲. التهذیب، ج ۶، ص ۴۷، باب ۱۶، حدیث ۱۸.

زائر حسین علیه السلام رستگار روز قیامت

سؤال هشتم: حال زائر امام حسین علیه السلام در روز قیامت چگونه است؟
جواب: زائر امام حسین علیه السلام در روز قیامت از امتیازات بسیاری بهره‌مند می‌گردد و مؤید این مطلب، روایت زیر است. در این روایت آمده است: «زراره به حضرت باقر علیه السلام عرض کرد: درباره کسی که جدتان را با ترس زیارت کند چه می‌فرمایید؟ فرمودند: خداوند در روز هراس بزرگ (قیامت) او را ایمن می‌سازد و فرشتگان او را با بشارت ملاقات می‌کنند و به او می‌گویند: مترس و اندوهگین مباش، این روز، روز رستگاری توست»^۱.

زائران تشنه‌کام، غمزده و گناهکار حضرت سیدالشهدا علیه السلام

سؤال نهم: امام حسین علیه السلام تشنه، غمگین و مظلوم به شهادت رسیدند. در این صورت آیا میان زائری که تشنه و غصه‌دار و اندوهگین به زیارت حضرت مشرف بشود با کسی که در حالت طبعی ایشان را زیارت کند تفاوتی هست؟
جواب: این تفاوت در روایت زیر که از حضرت باقر علیه السلام نقل شده آشکار می‌گردد.

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۵۶، باب ۴۷، حدیث ۱۹۵۹۱.

ایشان می‌فرمایند: «حسین علیه السلام صاحب (شهید) کربلا، مظلوم، غصه‌دار، تشنه و غمگین به شهادت رسیدند. خداوند عهد کرده که هرگاه غمدیده، سختی کشیده، گنه‌کار و غصه‌دار و تشنه و بیمار به محضرش شرفیاب شود و دعا کند و به واسطه حسین بن علی علیه السلام به خداوند - عز وجل - تقرب جوید، غم و اندوهش را برطرف، خواسته‌اش را برآورده می‌کند، گناهش را می‌آمرزد، عمرش را طولانی می‌گرداند و روزی‌اش را وسعت می‌بخشد، پس ای صاحبان بصیرت عبرت بگیرید»^۱.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله یاری کننده زائران حسین علیه السلام

سؤال دهم: آیا پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله با زائران امام حسین علیه السلام در روز قیامت تعامل خاصی دارد؟

جواب: آری، کم‌ترین آن این است که آن حضرت، زائر امام حسین علیه السلام را زیارت و تکریم می‌کنند.

در روایت آمده است: «امام حسین علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله پرسیدند: پدر جان، کسی که شما را زیارت می‌کند چه بهره‌ای خواهد داشت؟ رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: فرزندم، کسی که مرا در حال حیاتم یا

۱. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۲۳۹، باب ۲۶، حدیث ۱۷.

بعد از رحلتم زیارت کند یا پدرت یا برادرت و یا خودت را زیارت کند، بر خود لازم می‌دانم که روز قیامت او را زیارت کنم و از بند گناهانش برهانم.^۱

حضرت زهرا علیها السلام و زائر امام حسین علیه السلام

سؤال یازدهم: مسلم است که حضرت زهرا علیها السلام محبتی خاص به امام حسین علیه السلام دارند زیرا - آن گونه که در روایات بسیاری آمده است - ایشان میوه دل آن حضرت هستند، پس در روز قیامت با زائر فرزندان حسین علیه السلام چگونه رفتاری خواهند داشت؟

جواب: بر پایه برخی روایات، حضرت فاطمه زهرا علیها السلام در کربلا حاضر می‌شوند و از خداوند متعال بخشش گناهان زائران امام حسین علیه السلام را مسألت می‌کنند.

امام صادق علیه السلام در این باره فرموده‌اند: «به یقین فاطمه دختر محمد صلی الله علیه و آله برای زائران قبر فرزندش حسین علیه السلام حاضر شده و برای آمرزش گناهانشان طلب مغفرت می‌کنند».^۲

۱. فروع کافی، ج ۴، ص ۵۴۸، حدیث ۴.

۲. کامل الزیارات، ص ۱۱۸، باب ۴۰، حدیث ۴.

خشنودی خداوند از زائر حسین علیه السلام

سؤال دوازدهم: در روایات شریف آمده است که انفاق کردن در حج عمل نیکویی است. آیا انفاق در راه زیارت امام حسین علیه السلام نیز این چنین است؟

جواب: آری، حتی خداوند متعال برای کسی که در مسیر زیارت امام حسین علیه السلام انفاق کند چندین برابر عطا خواهد کرد. ابن سنان می گوید: «از امام صادق علیه السلام پرسیدم: پدرتان می فرمودند: کسی که در حج درهم هایی انفاق کند به ازای هر درهم برایش هزار درهم محاسبه می شود.

حال کسی که در راه زیارت جدتان امام حسین علیه السلام انفاق کند چه اجر و پاداشی برای او منظور می شود؟ فرمودند: ای ابن سنان، برای او به ازای هر درهم هزار و هزار است و شمردند تا به ده هزار رسیدند.

نیز به همین اندازه درجات او را بالا می برند و رضای خدا و دعا حضرت محمد و امیرمؤمنان و امامان علیهم السلام برای او [از هر پاداشی بالاتر و] بهتر است»^۱.

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۸۱، باب ۵۸، حدیث ۱۹۶۵۱.

کمترین پاداش زائر امام حسین علیه السلام

چنان که در روایت آمده است، خدای سبحان حافظ و نگهدارنده زائر سیدالشهدا علیه السلام است.

عبدالله بن هلال می گوید: «از امام صادق علیه السلام پرسیدم: فدایتان شوم، کمترین پاداش زائر قبر امام حسین علیه السلام چیست؟ فرمودند: ای عبدالله، کمترین پاداش برای او این است که خداوند او و خانواده اش را محافظت می کند تا این که او را به نزد خانواده اش بازگرداند و در روز قیامت نیز او را [از هراس و گزند قیامت] حفظ می کند»^۱.

زائر حضرت حسین علیه السلام و آتش دوزخ

فرشتگان، زائر امام حسین علیه السلام را بشارت داده، خطاب به او می گویند: «به خدا قسم، آتش جهنم را به چشم نمی بینی». در روایتی شریف آمده است: «حضرت صادق علیه السلام به علی بن میمون فرمودند: ای علی، امام حسین علیه السلام را زیارت کن و این عمل را رها مساز.

۱. کامل الزیارات، ص ۱۳۳، باب ۴۹، حدیث ۵.

گفتم: کسی که ایشان را زیارت کند چه اجر و پاداشی برایش منظور می‌شود؟

فرمودند: کسی که پیاده به زیارت امام برود برای هر گام او خدایش حسنه‌ای می‌دهد و از او گناهی را محو می‌سازد و مرتبه او را درجه‌ای بالا می‌برد. هنگامی که به زیارت حضرت مشرف شد خداوند دو فرشته بر او می‌گمارد که آنچه خیر از دهان او خارج می‌شود ثبت می‌کنند و هر شری که از دهانش بیرون آید نمی‌نویسند. هنگام بازگشت، او را بدرقه کرده، می‌گویند: ای ولی خدا، آمرزیده شدی. تو از حزب خداوند و رسول خدا و اهل بیت علیهم‌السلام هستی. به خداوند سوگند، هرگز آتش دوزخ را به چشم نخواهی دید و آتش نیز تو را ندیده، طعمه خود نخواهد ساخت».^۱

آری، فرشتگان حامل بشارت‌های بسیاری برای زائر حسین علیه‌السلام بوده، می‌گویند: اگر زائر، این بشارت‌ها را می‌دانست عمر خویش را تا لحظه مرگ نزد قبر حسین علیه‌السلام سپری می‌کرد.

جابر جعفی گوید: «امام صادق علیه‌السلام در حدیثی طولانی فرمودند: هنگامی که از نزد قبر امام حسین علیه‌السلام برمی‌گردی منادی تو را ندا

۱. همان، حدیث ۶.

می دهد که اگر ندای او را می شنیدی تمام عمرت را نزد قبر آن حضرت می ماندی. منادی می گوید: ای بنده، خوشا به حالت که بهره مند شدی و سالم و بی عیب و نقص گشتی. آنچه در گذشته تو بود بخشیده شد، بنابراین عملت را از سر گیر و حدیث بالا را با تفصیلش بیان کرد.^۱

مباهات خدای سبحان

سؤال سیزدهم: در دو روایت پیشین بشارت های معصوم علیه السلام و فرشتگان درباره زائر امام حسین علیه السلام بیان گردید. بشارت های خداوند متعال برای زائر امام حسین علیه السلام چیست؟

جواب: خدای - تبارک و تعالی - بالاترین مرتبه ها را به زائر سیدالشهداء علیه السلام عطا می کند و نزد پیامبران و عرشیان به او افتخار و مباهات می کند. تأمل در روایت زیر، عظمت شأن و مرتبه زائر امام حسین علیه السلام را آشکار می کند.

ذریح محاربی گوید: «به امام صادق علیه السلام عرض کردم: هرگاه خویشاوندان و فرزندانم را ملاقات می کنم از خیر و ثوابی که در زیارت قبر امام حسین علیه السلام است آنان را با خبر می سازم، اما آنان مرا

۱. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۲۴۸، باب ۲۶، حدیث ۳۴.

تکذیب می‌کنند و می‌گویند: تو به دروغ این سخنان را به جعفر بن محمد علیه السلام نسبت می‌دهی.

امام فرمودند: ای ذریح، مردم را رها کن هر جا و به هر سو که می‌خواهند بروند. به خداوند قسم، خداوند به زائر حسین علیه السلام افتخار می‌کند و مسافر [عازم زیارت] را فرشتگان مقرب خدا و حاملان عرش هدایت می‌کنند تا این که خداوند به آنان می‌گوید: آیا زائران قبر حسین علیه السلام را می‌بینید که از روی شوق به او و فاطمه دختر رسول خدا صلی الله علیه و آله به زیارت آمده‌اند؟ به عزت و جلال و عظمت سوگند، بر خود واجب می‌دانم که آنان را گرمی بدارم و در بهشتم داخل کنم؛ بهشتی که برای اولیا و انبیا و رسولانم آماده کرده بودم. ای فرشتگانم، اینان زائران حسین حبیب محمد صلی الله علیه و آله، رسول من هستند و محمد صلی الله علیه و آله حبیب من است و کسی که مرا دوست بدارد حبیب مرا هم دوست می‌دارد و کسی که حبیب مرا دوست بدارد دوستدار و محبوب او را نیز دوست می‌دارد. کسی که با حبیب دشمنی کند در واقع دشمن من است و کسی که دشمن من باشد بر من واجب است او را به شدیدترین عذاب دچار سازم. او را با گرمای آتشم می‌سوزانم و مسکن و جایگاهش را جهنم قرار می‌دهم

و به گونه‌ای عذاب می‌کنم که کسی را چنان عذاب نکرده باشم».^۱

شریک پاداش شهیدان کربلا

سؤال چهاردهم: پس زیارت امام حسین علیه السلام در زیارت شهدا می‌خوانیم: «یا لیتنی کنت معکم فافوز فوزاً عظیماً؛ ای کاش من با شما می‌بودم تا به رستگاری بزرگی نائل می‌گشتم. بیان این عبارت چه تأثیری بر ما می‌گذارد؟ و چه جایگاه و تعریفی در روایات شریف دارد؟

جواب: مسلماً امثال این عبارات تأثیر مثبتی بر معنویت انسان دارد، زیرا علاقه به حسین علیه السلام را در انسان افزایش می‌دهد. در روایت شریفی آمده است: امام رضا علیه السلام به ریّان‌بن شیب فرمودند: «ای پسر شیب، اگر دوست داری پیراسته از گناه خداوند را ملاقات کنی، امام حسین علیه السلام را زیارت کن. ای پسر شیب، اگر خوشحال می‌شوی که در خانه‌های ساخته شده در بهشت همراه پیامبر ساکن گردی، قاتلان آن حضرت را لعنت کن. ای پسر شیب، اگر شادمان می‌گردی که پاداشی مانند پاداش کسانی که در رکاب امام حسین علیه السلام به شهادت رسیدند، نصیب شود، هرگاه آنان را یاد

۱. کامل الزیارات، ص ۱۴۳، باب ۵۶، حدیث ۵.

کردی بگو: ای کاش من هم با آنان بودم و به رستگاری عظیمی دست می‌یافتم.^۱

از این رو، این عبارت نورانی پاداش و ثوابی اخروی به همراه دارد و گوینده‌اش آنچه را که آرزو کند، به زبان می‌آورد و آن را در قلب خویش تمنا می‌کند که: ای کاش در کربلا می‌بودم و در رکاب و پیشاپیش امام علیه السلام به شهادت می‌رسیدم.

حسرت روز قیامت

در این جا روایتی دیگر است که به این آرزومندی از زاویه‌ای دیگر اشاره می‌کند: امام صادق علیه السلام فرمودند: «در روز قیامت کسی نیست مگر اینکه آرزو می‌کند ای کاش از زائران امام حسین علیه السلام می‌بود، زیرا می‌بیند خداوند با زائران آن حضرت چگونه برخورد می‌کند و کرامت و احترام ایشان نزد خدا به چه اندازه است».^۲

زیارت و طول عمر

سؤال پانزدهم: گاهی اوقات می‌شنویم که برخی متدینین به دوستانشان می‌گویند: اعمال و امور دیگر را رها و در مجالس

۱. الأُمالی صدوق، ص ۱۲۹، حدیث ۵.

۲. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۲۴، باب ۳۷، حدیث ۱۹۵۱۲.

عزای حسینی شرکت کن، زیرا ساعات حضور در مجالس حسینی از عمر انسان حساب نمی‌شود. آیا این گفتار پایه و اساسی در روایات شریف دارد؟

جواب: آری، این مسأله در روایات شریف آمده است و از آن جمله محمد بن مسلم گوید: «از امام باقر و امام صادق علیهما السلام شنیدم که می‌فرمودند: خداوند حسین علیه السلام را به جهت شهادتش این‌گونه پاداش می‌دهد، امامت را در فرزندان و شفاء را در تربتش و اجابت دعا را نزد قبر شریفش مقدر کرد و روزهایی که زائر به زیارت آن حضرت می‌رود تا باز می‌گردد از عمرش محسوب نمی‌شود».^۱

حساب زائر در روز قیامت

سؤال شانزدهم: عبارت دیگری که دائماً از مداحان و سخنرانان می‌شنویم این است که رسیدگی به اعمال دوستدار امام حسین علیه السلام در روز قیامت سریع‌تر و آسان‌تر از سایر مردم انجام می‌شود. نظر شما در این باره چیست؟

جواب: فقط این‌گونه نیست، بلکه جایگاه زائر امام حسین علیه السلام در بهشت مشخص می‌شود و از نعمت‌های بهشتی بهره‌مند می‌گردد،

۱. الأُمالی طوسی، ص ۳۱۷، حدیث ۹۱.

در حالی که مردم همچنان مشغول مورد حسابرسی اعمالشان قرار دارند. این مسأله در روایات شریف بسیاری آمده است که از آن جمله ابو بصیر می گوید: «از امام باقر یا امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمودند: کسی که دوست دارد مسکن و جایگاه او بهشت باشد، زیارت مظلوم را رها نکند.

پرسیدم: مظلوم کیست؟

فرمودند: حسین بن علی علیه السلام صاحب کربلاء. هر کس او را به جهت شوق به او و محبت به رسول خدا و نیز حضرت فاطمه و امیرمؤمنان علیه السلام زیارت کند، خداوند او را بر سر سفره های بهشتی می نشاند و با این بزرگواران هم غذا می شود، در حالی که مردم مشغول پاسخگویی نسبت به اعمالشان هستند».^۱

آمرزش گناهان

سؤال هفدهم: آیا این مسأله صحیح است که گناهان زائر امام حسین علیه السلام بخشوده می شود؟

جواب: روایات شریف این را نه به طور مطلق بیان کرده، بلکه به شروطی مقید می سازند. حضرت ابوالحسن، موسی بن جعفر علیه السلام فرمودند: «کمترین پاداش و اجری که نصیب زائر اباعبدالله علیه السلام در

۱. کامل الزیارات، ص ۱۴۱، باب ۵۵، حدیث ۲.

کنار شطّ فرات می‌گردد این است که گناهان گذشته و آینده او آمرزیده می‌شود. البته هنگامی که به حق و حرمت و ولایت آن حضرت معرفت پیدا کند».^۱

پس چنان‌که در روایات آمده است شناخت امام و شناخت جایگاه و مقام ایشان از شروط اساسی برای برخورداری از پاداش زیارت می‌باشد. باز در این زمینه روایت دیگری وجود دارد. هند حناط می‌گوید: «از امام صادق علیه السلام شنیدم که می‌فرمودند: هر کس حسین علیه السلام را در حالی که عارف به حق اوست، زیارت و برای ایشان عزاداری کند خداوند گناهان گذشته و آینده‌اش را می‌آمرزد».^۲

قائد می‌گوید: «به محضر امام موسی کاظم علیه السلام رفتم و عرض کردم: جانم به فدایت، مردم چه آنان که به این امر (امامت و ولایت) معرفت دارند و چه کسانی که این مسأله را انکار می‌کنند و مخالف آن هستند امام حسین علیه السلام را زیارت می‌کنند. زنان سوار بر مرکب به سوی این حرم می‌روند و زیارت کربلا به شهرت بدل شده است و چون این شهرت را دیدم از زیارت خودداری کردم. راوی می‌گوید: ایشان مکثی طولانی کردند و پاسخ مرا ندادند

۱. فروع کافی، ج ۴، ص ۵۸۲، حدیث ۹.

۲. کامل الزیارات، ص ۱۳۹، باب ۵۴، حدیث ۶.

و فرمودند: ای عراقی، اگر آنان خودشان را مشهور ساختند، تو خود را مشهور نساز. به خدا سوگند، کسی که با آگاهی از حق امام حسین علیه السلام به زیارت ایشان رود خداوند گناهان گذشته و آینده او را می‌بخشد.^۱

بنابراین شناخت امام برای زائر از شروط قبولی و کسب اجر و پاداش زیارت است.

جایگاه زائر امام حسین علیه السلام در آخرت

سؤال هجدهم: آیا در روایات شریف به جایگاه زائر امام حسین علیه السلام در آخرت نیز اشاره شده است؟
جواب: آری، از بعضی روایات آشکار می‌شود که جایگاه زائر امام حسین علیه السلام در «اعلیٰ علیین» است. در این معنا حضرت صادق علیه السلام می‌فرمایند: «کسی که قبر امام حسین علیه السلام را در حالی زیارت کند که آگاه به حق ایشان باشد، خداوند «اعلیٰ علیین» را برای او واجب می‌کند».^۲

این روایت صراحت دارد که «اعلیٰ علیین» برای زائر عارف به

۱. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۲۳۶، باب ۲۶، حدیث ۹.

۲. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۱۸، باب ۳۷، حدیث ۱۹۴۹۵.

حق امام علیه السلام واجب می‌شود. در این جا روایت دیگری است که مقامی دیگر را برای زائر بیان می‌کند. محمد بن ابی جریر قمی گفت: «از امام رضا علیه السلام شنیدم که به پدرم می‌فرمودند: کسی که حسین بن علی علیه السلام را زیارت کند در حالی که آگاه به حق اوست از هم صحبتان خدای متعال در عرشش می‌باشد. سپس امام رضا علیه السلام این آیات را خواندند: «إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ * فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ»^۱ در حقیقت مردم به پرهیزگار در میان باغ‌ها و نهرها * در قرارگاه صدق نزد پادشاهی توانايند»^۲.

آیا این جایگاه، رفیع و ارزشمند نیست؟ مسلماً زیارت امام حسین علیه السلام مراتب والایی را برای مؤمنان، به ارمغان می‌آورد.

زیارت خدای متعال

سؤال نوزدهم: از محضر شما برای پرسیدن این سؤال عذر می‌خواهم، آیا این مطلب صحیح است که هر کس امام حسین علیه السلام را زیارت می‌کند گویی خدای متعال را زیارت کرده است؟ چرا که خداوند متعال در مکانی محدود نمی‌شود، زیرا جسم نیست و او

۱. سوره ی قمر، آیات ۵۴ و ۵۵.

۲. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۲۵۱، باب ۲۶، حدیث ۴۱.

«برتر است از آنچه توصیف می‌کنند».

جواب: آری، انسان باید به طور دائم به خداوند پناه برد و از حق تعالی یاری جوید، اما مانند سؤال شما در روایات شریف آمده است و تصور می‌کنم که روایات، آن را برای تقریب به ذهن بیان کرده‌اند. زید شحام گوید: «به امام صادق علیه السلام عرض کردم: ثواب و اجر کسی که قبر امام حسین علیه السلام را زیارت می‌کند، چیست؟ فرمودند: او مانند کسی می‌باشد که خدا را در عرشش زیارت کرده باشد.

پرسیدم: کسی که یکی از شما [اهل بیت علیهم السلام] را زیارت کند چه اجر و ثوابی دارد؟

فرمودند: مانند کسی است که رسول خدا صلی الله علیه و آله را زیارت کرده باشد».^۱

طبعاً تأویل این روایت آن است که زیارت امام حسین علیه السلام از جایگاه والایی برخوردار است و اجر آن بزرگ‌تر از بسیاری از زیارات دیگر می‌باشد.

روایت زیر مانند روایتی که گذشت، روشن می‌کند که حجم و بزرگی اجر زیارت امام حسین علیه السلام در ذهن نمی‌گنجد.

۱. کامل الزیارات، ص ۱۴۷، باب ۵۹، حدیث ۱.

امام رضا علیه السلام فرمودند: «کسی که قبر اباعبدالله علیه السلام را در کنار نهر فرات زیارت کند مانند کسی است که خدا را در عرشش زیارت کرده باشد».^۱

زائر امام حسین علیه السلام برگزیده خدا

سؤال بیستم: آیا زائر امام حسین علیه السلام و دوستداران ایشان از جانب خداوند متعال برگزیده شده‌اند و نیز آیا این توفیق جز برای کسی که محبتش به اهل بیت خالص باشد، حاصل می‌شود؟

جواب: بله، بدون تردید. اگر اراده خداوند متعال نبود، عشق به امام حسین علیه السلام و شوق به زیارت حضرت در قلب هیچ بنده‌ای از بندگان قرار نمی‌گرفت. امام صادق علیه السلام در این باره فرمودند: «کسی که خداوند برای او خیری بخواهد، عشق به امام حسین علیه السلام و زیارت او را در دلش می‌اندازد و برای کسی که بدی بخواهد، بغض و کینه امام حسین علیه السلام و زیارت ایشان در دل او می‌اندازد».^۲

نیت زائر

سؤال بیست و یکم: آیا نیت زائر امام حسین علیه السلام بر پاداش اخروی

۱. التهذیب، ج ۶، ص ۴۵، باب ۱۶، حدیث ۱۳.

۲. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۹۶، باب ۱۶۴، حدیث ۱۹۶۷۸.

و اجر الهی تأثیر می‌گذارد؟

جواب: آری، قطعاً. در روز قیامت از زائر امام حسین علیه السلام سؤال می‌شود: «هنگامی که به زیارت سیدالشهدا علیه السلام مشرف شدی، نیت چه بوده است؟».

نیت زائر در تعیین سرنوشت و عاقبت او اثر دارد و در واقع اعمال با نیت‌ها سنجیده می‌شوند. امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: «چون روز قیامت شود، منادی ندا می‌دهد: زائران حسین بن علی علیه السلام کجا هستند؟

بعضی از مردم گردن راست می‌کنند که تعداد آنان را کسی غیر از خدای متعال نمی‌داند. خداوند به آنان می‌گوید: چه قصدی از زیارت قبر حسین علیه السلام داشتید؟

می‌گویند: پروردگارا، ایشان را به جهت محبت به رسول خدا و علی و فاطمه علیهما السلام و نیز از سر مهر و شفقت بر آن حضرت برای آنچه که برایشان پیش آمد، زیارت کردیم.

به ایشان گفته می‌شود: اینان محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین علیهم السلام هستند، به آنان ملحق شوید که شما با ایشان در مرتبه شان هستید، به پرچم رسول خدا صلی الله علیه و آله پیوندید.

به سوی پرچم رسول خدا صلی الله علیه و آله روانه می‌شوند و در سایه آن قرار

می گیرند. پرچم در دست حضرت علی علیه السلام است تا این که همه در حالی که پیشاپیش و سمت راست و چپ و پشت پرچم هستند به بهشت داخل می شوند.^۱

محشور شدن با حسین علیه السلام

سؤال بیست و دوم: از این که سؤال های من طولانی شد بر من ببخشایید. می خواستم بدانم آیا کسی با امام حسین علیه السلام محشور می شود؟

جواب: سؤال زیبایی است، بله معصومین علیهم السلام یاران خود را این گونه مورد خطاب قرار داده اند: «اگر می خواهید با امام حسین علیه السلام محشور شوید به زیارت ایشان در کربلا بروید».

علی بن معمر می گوید: «به امام صادق علیه السلام عرض کردم: شخصی به من خبر داد که به شما گفته است: من نوزده حج و نوزده عمره بجا آورده ام و شما به او گفته اید: حج دیگری و عمره دیگری بجا آور تا زیارت قبر حسین علیه السلام برای تو نوشته شود. سپس فرمودند: کدام یک برای تو بهتر است، بیست حج و بیست عمره بجا آوری یا با امام حسین علیه السلام محشور شوی؟

۱. کامل الزیارات، ص ۱۴۱، باب ۵۵، حدیث ۱.

گفتم: البته که با امام حسین علیه السلام محشور شوم.

فرمودند: پس ابا عبدالله علیه السلام را زیارت کن.^۱

بنابراین، زیارت امام حسین علیه السلام به شرط شناخت جایگاه امام با بیست حج و بیست عمره پذیرفته شده برابری می‌کند و مایه محشور شدن با امام حسین علیه السلام خواهد بود.

زیر بیرق حسینی

سؤال بیست و سوم: منظور از پرچم و بیرق در عرصه محشر در چیست؟

جواب: از نام‌های علم، پرچم و بیرق است و پرچم امام حسین علیه السلام در روز قیامت دارای جایگاه خاصی است که فقط خواص زیر این پرچم قرار می‌گیرند.

امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: «کسی که قبر حسین علیه السلام را به جهت اشتیاق به آن حضرت زیارت کند، خداوند او را از امان یافتگان در روز قیامت قرار داده و نامه عملش را به دست راستش می‌دهد و زیر پرچم حسین علیه السلام می‌باشد تا این‌که وارد بهشت شود و او را در مرتبه‌اش سکونت می‌دهد که قطعاً خداوند، عزیز و حکیم است».^۲

۱. التهذیب، ج ۶، ص ۴۷، باب ۱۶، حدیث ۲۰.

۲. کامل الزیارات، ص ۱۴۲، باب ۵۶، حدیث ۱.

طلب آمرزش امام حسین علیه السلام برای زائران

سؤال بیست و چهارم: سیدالشهدا علیه السلام با زائران خود چگونه تعاملی دارند؟

جواب: امام حسین علیه السلام معصوم هستند و لطف، رأفت و علم ایشان از دیگران بیشتر است و همتایی برای ایشان وجود ندارد. بنابراین برای زائر خود طلب مغفرت و آمرزش و او را از گناهان پاک می‌کنند تا شایستگی ورود به بهشت و همراهی حضرتش را بیابد. محمد بن مسلم گوید: «از امام صادق علیه السلام شنیدم که می‌فرمودند: حسین بن علی علیه السلام نزد خدای - عز وجل - به لشکرگاه و شهدایی که با ایشان بودند نگاه می‌کنند و همچنین به زائریشان نظر می‌افکنند، در حالی که نام خود و پدرانشان و درجه و منزلتشان در نزد خداوند را بهتر از شناخت یکی از شما نسبت به فرزندش می‌دانند. آن حضرت برای کسی که به نزدشان آمده طلب آمرزش می‌کنند و از پدران خود نیز می‌خواهند که برای او استغفار کنند و می‌فرمایند: اگر زائر من می‌دانست خداوند برای او چه آماده کرده است، شادیش بیش از اندوهش می‌شد و قطعاً زائر ایشان پیراسته از گناه به سوی شهر و دیار خود بازمی‌گردد».^۱

۱. الأُمالی طوسی، ص ۵۴، حدیث ۴۳.

آری، این چنین امام حسین علیه السلام زائران خود را گرامی داشته، ارج می‌نهند.

اگر می‌دانستند از شوق می‌مردند

سؤال بیست و پنجم: با وجود این همه اجر و پاداشی که روایات شریف برای زائر حسین علیه السلام بیان کردند و نیز طلب آمرزش سیدالشهدا علیه السلام برای زائران خویش، آیا مسأله دیگری وجود دارد که معصومین علیهم السلام درباره زیارت امام حسین علیه السلام ذکر نکرده باشند؟

جواب: آنچه در روایات شریف درباره زیارت سیدالشهدا علیه السلام بیان شده، تنها نص نیستند، بلکه حقیقت اجر و پاداش زائر اباعبدالله علیه السلام است. برای نمونه با دقت در این روایت تأمل شود. محمدبن مسلم از امام باقر علیه السلام روایت می‌کند که ایشان فرمودند: «اگر مردم می‌دانستند در زیارت قبر حسین علیه السلام چه فضیلتی وجود دارد از شوق جان می‌سپردند و از روی حسرت نفس‌هایشان به شماره می‌افتاد.

گفتم: مگر در زیارت قبر امام حسین علیه السلام چه فضیلتی است؟ فرمودند: کسی که از روی شوق حضرت را زیارت کند، خداوند برای او هزار حج و هزار عمره پذیرفته شده ثبت می‌کند، پاداش هزار شهید از شهدای بدر، پاداش هزار روزه‌دار، اجر هزار صدقه

پذیرفته شده و اجر هزار بنده‌ای که در راه خدا آزاد شوند را منظور می‌دارد. در طول سال پیوسته از هر بلایی محفوظ است که کمترین آن شیطان می‌باشد. خدای متعال فرشته ارجمندی را موکل او قرار می‌دهد که از پیش رو و پشت سر و از سمت راست و چپ و از بالای سر و پایین پا او را حفظ کند و اگر در آن سال فوت کرد، فرشتگان رحمت نزد او حاضر می‌شوند و وی را غسل می‌دهند و کفن و برایش استغفار می‌کنند و تا قبر - در حالی که برایش طلب آمرزش می‌کنند - او را تشییع می‌نمایند و تا جایی که چشم کار می‌کند در قبرش وسعت ایجاد کرده و از فشار قبر در امانش می‌دارند و از خوف و ترس دو فرشته منکر و نکیر دورش می‌کنند. سپس دری به سوی بهشت برایش گشوده می‌شود و نامه اعمالش به دست راستش داده می‌شود. در روز قیامت نوری به وی عطا می‌شود که بین مغرب و مشرق از پرتو آن روشن می‌گردد. آن‌گاه منادی ندا می‌دهد: این از زائران حسین بن علی علیه السلام است که از روی شوق و محبت او را زیارت کرده است. پس در آن روز کسی نمی‌ماند، مگر این‌که آرزو می‌کند ای کاش از زیارت کنندگان حسین بن علی علیه السلام می‌بود^۱.

۱. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۳۰۹، باب ۴۷، حدیث ۱.

هنگامی که در این روایت شریف تأمل می‌کنیم تا حدی مقدار اجر و پاداش زیارت سیدالشهدا علیه السلام بر ما آشکار می‌گردد، اما ممکن نیست مدعی شویم که اجر زیارت امام حسین علیه السلام همین مقدار است. روایت دیگری در این زمینه وجود دارد. محمدبن مسلم می‌گوید: «خدمت امام صادق علیه السلام عرض کردم: کسی که قبر حسین علیه السلام را زیارت می‌کند چه اجری برای او منظور می‌گردد؟

فرمودند: کسی که از روی شوق و علاقه ایشان را زیارت کند از بندگان مورد اکرام خداوند محسوب می‌شود و زیر بیرق حسین بن علی علیه السلام جای می‌گیرد تا خداوند هر دو را وارد بهشت کند.^۱ بنابراین، این روایت روشن می‌کند که از جمله پاداش‌هایی که برای زائر حسین علیه السلام می‌نویسند، همراهی و همنشینی با آن حضرت در بهشت است. به راستی آیا ممکن است زائران آن حضرت به چیزی غیر از همراهی با امام راضی شوند؟

در روایت دیگری آمده است: «هرگاه زائر قدمی در جهت زیارت امام حسین علیه السلام بردارد و بر زمین گذارد یک حج و عمره برایش می‌نویسند. امام صادق علیه السلام فرمودند: «کسی که حسین علیه السلام را زیارت کند، اما نه از روی تکبر و غرور و ریا و شهرت‌طلبی

۱. کامل الزیارات، ص ۱۴۳، باب ۵۶، حدیث ۴.

گناهانش پاک می‌شود، همچنان که لباس به واسطه آب پاک و تمیز می‌گردد و آلودگی بر آن باقی نمی‌ماند. با هر قدمی که می‌گذارد حجتی برای او می‌نویسند و هرگاه قدمی برمی‌دارد عمره‌ای برایش نوشته می‌شود»^۱.

به هر حال، روایاتی که گذشت و روایاتی مانند آن، ما را تا حدی با حقیقت اجر و پاداش زیارت سیدالشهدا (علیه السلام) آشنا می‌کنند و قطعاً اجری بزرگ و عطایی عظیم است که البته از خزائن کرم و بخشش الهی نمی‌کاهد.

رحمت همیشگی الهی برای زائر امام حسین (علیه السلام)

سؤال بیست و ششم: از روایاتی که بیان کردید، روشن می‌شود که اجر زائر فقط به هنگام زیارت منحصر نمی‌شود. آیا روایاتی در این زمینه هست که بیشتر این مسأله را روشن کند؟

جواب: بله، روایاتی که بیان شد برای نمونه است و همه مطلب درباره اجر زیارت نیست. در این جا روایت دیگری بیان می‌شود و شما خود نیز می‌توانید در این زمینه تحقیق و جستجو کنید تا شمار زیادی از روایات را در این موضوع بیابید. عبدالله بن میمون می‌گوید:

۱. همان، ص ۱۴۴، باب ۵۷، حدیث ۱.

«به امام صادق علیه السلام عرض کردم: کسی که با آگاهی از حقانیت امام حسین علیه السلام و به دور از کبر و خودخواهی قبر او را زیارت کند، چه اجر و پاداشی برایش منظور می‌گردد؟

فرمودند: برای وی هزار حج و هزار عمره پذیرفته شده نوشته می‌شود و اگر شقی باشد در زمره سعادتمندان قرار داده می‌شود و پیوسته در رحمت الهی غوطه‌ور خواهد بود.^۱

همچنین در روایت دیگری آمده است: «امام صادق علیه السلام فرمودند: کسی که قبر حسین علیه السلام را برای خدای - عز وجل - زیارت کند، جبرئیل و میکائیل و عزرائیل او را همراهی می‌کنند تا به منزلش برگردد».^۲ این روایت، جایگاه والای زائر امام حسین علیه السلام را می‌رساند.

تولد دیگر

سؤال بیست و هفتم: می‌گویند: کسی که امام حسین علیه السلام را زیارت کند، گناهانش از بین می‌رود و درست مانند روزی خواهد بود که از مادرش متولد شده است. آیا این گفتار اساس و پایه‌ای دارد؟
جواب: آری، این گفتار دارای پایه و اساس است، چنان‌که

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۵۴، باب ۴۵، حدیث ۱۹۵۸۸.

۲. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۳۱۰، باب ۴۷، حدیث ۳.

بسیاری از روایات شریف به آن تصریح کرده‌اند.

عبدالله بن مسکان می‌گوید: «در محضر امام صادق علیه السلام بودم که گروهی از خراسان نزد ایشان آمدند و از زیارت قبر حسین علیه السلام و فضیلت آن پرسیدند. امام فرمودند: پدرم از جدم برای من نقل کردند که ایشان می‌فرمودند: کسی که آن حضرت را زیارت کند، در حالی که خدا را در نظر دارد خداوند او را از گناهانش خارج می‌کند، مانند فرزندی که از مادرش متولد شده است و فرشتگان او را در مسیر همراهی می‌کنند، یعنی بالای سرش بال‌های خود را می‌گسترانند تا به منزل و نزد کسان خود برسد. نیز فرشتگان برای او از پروردگار آمرزش می‌طلبند و از اطراف آسمان رحمت الهی او را در برگرفته، آن گاه ندا می‌دهند: پاک شدی و آن کسی که زیارت کردی نیز پاک است و پیوسته در میان خانواده‌اش حفظ می‌شود».^۱

استجاب دعای زائر

در این جا روایت دیگری است که به بیان پاداش زائر امام حسین علیه السلام می‌پردازد و چشمان را خیره می‌کند و آن این است که امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: «هرکس قبر امام حسین علیه السلام را برای خدا و

۱. کامل الزیارات، ص ۱۵۴، باب ۶۲، حدیث ۸.

در راه خدا زیارت کند، خداوند وی را از آتش رها می‌سازد و در روز فزع اکبر (قیامت) او را امان می‌دهد و هر حاجتی از حاجت‌های دنیا و آخرت را درخواست کند برآورده می‌شود.^۱

زیارت پی در پی

سؤال بیست و هشتم: بعضی از دوستداران امام حسین علیه السلام هر فرصتی را غنیمت شمرده، به زیارت امام حسین علیه السلام می‌روند، اما بعضی افراد این مسأله را زیاده روی می‌دانند تا جایی که - متأسفانه - حرف‌های ناشایستی به زوار گفته می‌شود. با توجه به این مطلب آیا روایات شریف از امامان معصوم حدی برای زیارت امام حسین علیه السلام مشخص کرده‌اند یا شرایط خاصی در آن بیان شده است؟

جواب: متأسفانه، بسیاری از مردم در هر چیزی و به خصوص در مورد زیارت امام حسین علیه السلام و آنچه مربوط به آن است بدون دلیل و علم و اطلاع کافی اظهار نظر می‌کنند. بنابراین به امثال این افراد می‌گوییم: متوجه و مراقب گفتارشان باشند تا مرتکب گناه نشده یا اعمالشان - خدای ناکرده - از بین نرود و مبادا سخنانشان عزم حتی یک زائر را سست و او را از زیارت منصرف، زیرا روایات بسیاری

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۹۹، باب ۶۴، حدیث ۱۹۶۸۵.

در دست ماست که به زیارت امام حسین علیه السلام تشویق می‌کند و باید به آن روایات رجوع کنیم نه به سخن این و آن. بنابراین مادامی که روایات صریحی از معصومین وجود دارد، به گفتار غیر ایشان نباید توجه کرد.

با استناد به روایات موجود درمی‌یابیم که حقیقت غیر از آن چیزی است که دیگران می‌گویند و اهل بیت علیهم السلام مردم را به زیارت آن حضرت تشویق می‌کردند، از جمله آمده است: «محمد بن مروان می‌گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می‌فرمودند: حضرت حسین علیه السلام را زیارت کنید، اگرچه سالی یک بار باشد. کسی که ایشان را زیارت کند در حالی که آگاه به حق اوست و منکر نباشد، پاداشی غیر از بهشت برای او نیست و روزی وسیعی برای او مقدر می‌شود و خداوند در ازای آن، شادی (گشایش) دنیا را به او می‌دهد».^۱

بدین ترتیب با استناد به روایاتی که بیان شد، درمی‌یابیم که امام صادق علیه السلام بر ضرورت پیایی بودن زیارت امام حسین علیه السلام تأکید می‌کنند. در این صورت به گفتار فلانی و فلانی که مردم را از زیارت دور می‌کنند نباید اعتنایی کرد و بدانید بیان این مقدار پاداش و اجر زیاد و وسیع زائر بدون کمترین تردیدی دلیل بر ضرورت

۱. کامل الزیارات، ص ۱۵۱، باب ۶۱، حدیث ۴.

تکرار زیارت امام حسین علیه السلام است و امامان معصوم علیهم السلام بر ضرورت پی در پی بودن حضور در صحن و مرقد پاک حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام تأکید می فرموده اند.

عبدالله بن فضل هاشمی می گوید: «در محضر امام صادق علیه السلام بودم که مردی از اهل طوس وارد شد و عرضه داشت: ای پسر رسول خدا، کسی که قبر ابا عبدالله حسین بن علی علیه السلام را زیارت کند، چه اجر و پاداشی دارد؟

فرمودند: کسی که قبر حسین علیه السلام را زیارت کند در حالی که می داند ایشان از جانب خداوند به عنوان امام منصوب شده اند و اطاعت ایشان بر بندگان واجب است، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می بخشد و می تواند پنجاه گناهکار را شفاعت کند و نزد قبر مطهر از خداوند - عز وجل - هر حاجتی که خواهد برآورده می کند»^۱.

آمرزش بی نهایت

سؤال بیست و نهم: آیا روایتی وجود دارد که به آمرزش گناهان زائر امام حسین علیه السلام به گونه ای وسیع تر و بیشتر اشاره کند؟
جواب: بله، روایتی هست که از آن آشکار می شود خداوند متعال

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۱۵، باب ۳۷، حدیث ۱۹۴۸۶.

زائران گناهکار امام حسین علیه السلام را می‌بخشد و گناهشان هر چه باشد محو می‌کند. امام صادق علیه السلام در این معنا فرمودند: «کسی که می‌خواهد در کرامت خداوند در روز قیامت باشد و نیز شفاعت محمد صلی الله علیه و آله به او برسد، باید حسین علیه السلام را زیارت کند و [بداند که] از جانب خداوند فضیلت و کرامت (بافضیلت‌ترین کرامت‌ها) و بهترین پاداش به او می‌رسد و او را از گناهانش در زندگی دنیا بازخواست نمی‌کند هر چند گناهانش به تعداد ریگ‌های بیابان و کوه‌های تهامه و کف دریاها باشد. حسین علیه السلام در حالی که مظلوم و نفس شریفش مورد ستم بود کشته شد و خود و خانواده و یارانش تشنه بودند».^۱

در روایت دیگری به طور قطع و یقین آمرزیده شدن گناهان زائر را بیان داشته است. امام صادق علیه السلام فرمودند: «هر که قبر امام حسین علیه السلام را زیارت کند گناهانش مانند پلی بر درب خانه‌اش قرار داده می‌شود که از آن عبور می‌کند همان طوری که یکی از شما وقتی از پل عبور کرد آن را پشت سر می‌گذارد».^۲

معنی این روایت آن است که وقتی کسی به زیارت امام

۱. کامل الزیارات، ص ۱۵۳، باب ۶۲، حدیث ۶.

۲. من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۵۸۱، حدیث ۳۱۷۲.

حسین علیه السلام می رود بعد از زیارتش گناهانش بخشوده می شود، یعنی زیارت او پلی است که از روی آن از جویبار و رود گناه عبور کرده و به سر منزل پاکی و نجات می رسد.

زیارت همراه ترس

سؤال سی ام: از مسائل فقهی بیان شده در باب حج این است که فرد مستطیع با احتمال ترس و عسر و حرج در رفتنش به حج، وجوب حج از او ساقط می شود و امثال آن. آیا چنین حکمی در زیارت امام حسین علیه السلام نیز هست؟

جواب: در ابتدای سخنم گفتم که مسأله سیدالشهدا علیه السلام استثنائی و بی نظیر است و بسیاری از روایات شریف تصریح کرده اند و دوستان اران امام حسین علیه السلام نیز در طول تاریخ به این روایات عمل کرده، حتی در زمان هایی که حاکمان ستمگر و ظالمان به قطع دستان و پاهای زائران امام حسین علیه السلام دستور می دادند از زیارت آن حضرت خودداری نکرده اند. «ابن بُکیر می گوید: «خدمت امام صادق علیه السلام عرض کردم: من در ارجان اقامت داشتم و مشتاق زیارت قبر پدرتان بودم. سرانجام به آن جا رفتم در حالی که از ترس حاکم و سخن چینان تا هنگام بازگشت بیمناک و نگران بودم. حضرت فرمودند:

ای پسر بُکیر، آیا دوست نداری که خداوند تو را در راه ما در هول و هراس ببیند؟

آیا نمی دانی کسی که برای ما بترسد، خداوند او را در سایه عرش جای می دهد و هم صحبت او در زیر عرش حسین علیه السلام است و خداوند از وحشت های روز قیامت ایمنش می سازد و در حالی که مردم می هراسند او نمی ترسد و اگر هم بترسد، فرشتگان او را آرام می کنند (او را نیرو می بخشند و دلگرم می سازند) و با بشارت، نگرانی دل او را برطرف می سازند؟^۱

بنابراین برای راهی شدن به زیارت امام حسین علیه السلام و دیگر ائمه علیهم السلام وجود استطاعت و امنیت و راحتی و مانند اینها را واجب نفرموده اند، بلکه به زیارت امام حسین علیه السلام حتی با وجود خطر و ترس تشویق کرده اند.

امام صادق علیه السلام فرمودند: «روزی حسین بن علی علیه السلام در دامان پیامبر صلی الله علیه و آله نشسته بود و با آن حضرت بازی می کرد و می خندیدند. عایشه گفت: ای رسول خدا، چقدر این کودک را دوست دارید! حضرت فرمودند: وای بر تو، چگونه او را دوست نداشته و به او محبت نورزم، در حالی که میوه دل و نور چشمم است. بدان که

۱. کامل الزیارات، ص ۱۲۵، باب ۴۵، حدیث ۲.

اَمّت من به زودی او را خواهند کشت و کسی که بعد از شهادتش او را زیارت کند خداوند برای او ثواب یک حج از حج‌های من را می‌نویسد.

عایشه گفت: ای رسول خدا، حجی از حج‌های شما؟!

فرمودند: آری، بلکه دو حج از حج‌های من.

عایشه گفت: ای رسول خدا، دو حج از حج‌های شما!

پیامبر فرمودند: بله، چهار حج از حج‌های من.

راوی می‌گوید: حضرت پیوسته آنها اضافه کردند تا به نود حج با

عمره از حج‌ها و عمره‌های رسول خدا ﷺ رساندند.^۱

کسی که حضرت حسین (ع) را زیارت نکند چه عاقبتی دارد؟

سؤال سی و یکم: روزی با یکی از دوستانم که هرگز به زیارت

امام حسین (ع) مشرف نشده بود به دیدار یکی از زائران امام

حسین (ع) رفتم. یکی از زائران با شوخی به او گفت: در بهشت

مستأجر من خواهی بود. دوستم تعجب کرد و از او پرسید شوخی

می‌کنی؟ چرا در بهشت خانه‌ای نداشته باشم؟ آن زائر گفت: برای

این‌که تا به حال به زیارت امام حسین (ع) نرفته‌ای.

۱. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۲۶۸، باب ۳۳، حدیث ۱۲.

آیا حقیقتاً سخن آن زائر به دوست من درباره کسی که امام حسین علیه السلام را زیارت نکرده، درست است؟
جواب: بله، و این نکته مهمی است که روایات شریف به آن تصریح کرده‌اند که فقط زائر امام حسین علیه السلام در بهشت دارای خانه است.

محمد بن مسلم از امام باقر علیه السلام روایت کرد که فرمودند: «هر یک از شیعیان ما که به زیارت قبر حسین علیه السلام نرود دین و ایمانش ناقص است و اگر وارد بهشت شود درجه‌اش پایین‌تر از دیگر مؤمنان خواهد بود».^۱

روایت دیگری فراتر از این است:

امام صادق علیه السلام فرمودند: «هر که به زیارت قبر حسین علیه السلام نرود و گمان کند که شیعه ماست و بمیرد در واقع شیعه ما نیست و اگر بهشتی باشد میهمان اهل بهشت خواهد بود».^۲

پر واضح است که میهمان مانند مستأجر است که برای او آرامش و راحتی کامل وجود ندارد. به هر حال مؤمن باید به زیارت امام حسین علیه السلام برود، زیرا زیارت حضرت ضروری و مورد تأکید است.

۱. کامل الزیارات، ص ۱۹۳، باب ۷۸، حدیث ۱.

۲. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۳۲، باب ۳۸، حدیث ۱۹۵۳۴.

در این باره تعبیری در روایات اهل بیت علیهم السلام می‌یابیم که انسان را به حرکت وامی‌دارد.

هارون بن خارجه می‌گوید: «از امام صادق علیه السلام پرسیدم: کسی که زیارت قبر امام حسین علیه السلام را بدون علت ترک کند چه فرجامی خواهد داشت؟

فرمودند: او اهل دوزخ خواهد بود».^۱

از خدای سبحان خواستارم که به همه ما توفیق زیارت مولایمان امام حسین علیه السلام را بدهد و ما را از شفاعتش در آخرت محروم نسازد و آخرین سخن ما این است: «اللهم زد فی قلوبنا محبة الحسين صلوات الله علیه و محبة زیارته و الحمد لله رب العالمین؛ بار خدایا، محبت حسین علیه السلام و زیارت آن حضرت را در دل ما زیاد گردان و سپاس، مخصوص پروردگار جهانیان است».

۱. همان، حدیث ۱۹۵۳۶.